

Yana Rowland. *Movable Thresholds: On Victorian Poetry and Beyond in Nineteen Glimpses.* Plovdiv: University Press “Paisii Hilendarski“, 2014, 358 p.

Научният труд на доцент д-р Яна Роуланд *Movable Thresholds: On Victorian Poetry and Beyond in Nineteen Glimpses* обобщава цялата ѝ изследователска дейност, разкрива високата ѝ теоретическа подготовка и отразява всестранните ѝ интереси в областта на английската литература. Главните акценти в труда са пресечните точки между поезията и прозата във викторианската литература, както и рецепцията на значими викториански поети в България.

Въпреки привидно разностранния характер на книгата внимателният прочит показва, че свързващите звена между отделните глави са общите теми – смъртта, преходността на човешкото битие, паметта и т.н. В обемния труд се анализират творби на романтиците, но най-вече на викторианските поети Алфред Тенисън, Матю Арнолд, донякъде Робърт Браунинг, а също и значими поетически творби на Томас Харди. Редом с тях се изследват *Брулени хълмове* на Емили Бронте и късният роман на Дикенс *Големите надежди*, творби, в които поетическото начало е силно застъпено. Набляга се и на общите теми в двете произведения – ролята на паметта, както и обсебващото желание за мъст.

И все пак основната фигура в научния труд на доцент Роуланд е викторианският поет лауреат лорд Алфред Тенисън. Тя съумява да обхване всички периоди и течения в творчеството на високопродуктивния и разностранен поет. Убедително се анализира например творбата *Enoch Arden*, където поетът се извява най-вече като викториански пророк. Разглеждат се и произведения като *The Lady of Shalott*, *The Palace of Art*, *Oenone*, *Ulysses*, в които Тенисън се откроява преди всичко като изразител на викторианската ценностна система. От друга страна, анализът на поемата *Mariana* го разкрива в светлината на романтичен лирик. В две отделни глави от издадената книга задълбочено се разглежда и най-известната творба на поета *In Memoriam*. Неслучайно кралица Виктория казва за нея, че след Библията тя ѝ носи най-голяма утеха. *In Memoriam* убедително се анализира в контекста на Бахтиновия термин „криза на авторството“. Подробно се из-

следва и поемата *Maud*, която представя поета в друга светлина – преди всичко като свръхчувствителен мистик и донякъде като болезнен мечтател. Статията напълно уместно е озаглавена „Лудост и прозрения в монодрамата на Тенисън *Мод*“.

Особено ценни в научния труд на Яна Роуланд са изследванията ѝ върху рецепцията на Тенисън в България, които разкриват извънредно интересни факти. Както заявява Роуланд, у нас към поезията на Тенисън се подхожда твърде избирателно – превеждат се преди всичко творби с дидактическо послание, които същевременно са близки до българската народопсихология. И все пак извънредно голямо постижение за българската книжнина е обстоятелството, че тази рецепция започва през XIX в., през твърде далечната 1884 г., когато поетът лауреат е все още жив (починал е през 1892 г.). Както посочва Роуланд, Тенисън умело е претворен на български език от наши големи майстори на словото като Иван Вазов, Пенчо Славейков, Гео Милев, покъсно и от проф. Александър Шурбанов, както и от много други талантливи преводачи. Тази статия на д-р Роуланд, *първото* обемно изследване на рецепцията на Тенисън в България, е включена в престижен английски сборник за популярността на британските поети в Европа, който предстои да излезе през 2015 г.

В труда на Роуланд се откроява и подчертаният ѝ интерес към Томас Харди, отново автор, който едновременно се изявява като поет и романист. През XX в. редица критици отбелязват, че със силните си лирически внушения поезията на Харди е напълно равностойна на белетристиката му. Тази съществена част от творчеството на автора обаче е твърде слабо изследвана в България, така че статиите на д-р Роуланд върху поезията му представляват важен принос към рецепцията на големия творец у нас. Напълно закономерно първо се подхожда към най-известните му поетически произведения – *Wessex Poems* (1898) и *Poems of the Past and Present* (1901). В анализа си д-р Роуланд убедително разкрива съществената роля в тези творби на значими дихотомни двойки като живот/смърт, памет/забравя, прогрес/регрес и т.н. Както показва Яна Роуланд, в късните поетически творби на Харди като *Human Shows* (1925) надделява носталгията на възрастния поет по изминалите дни, но и надеждата, макар и твърде слаба, че новият век ще доведе до духовно изцеление.

Като цяло в труда на Яна Роуланд се проявяват качества като систематичност, последователност, научна задълбоченост, отлична теоретическа подготовка и не на последно място, огромен интерес и любов към английската литература. Личният ѝ научен принос се

свежда най-вече до това, че изследва детайлно значими британски автори, сравнително слабо познати у нас. Особено важна черта на теоретическите ѝ разработки в този труд е, че имат практическа приложимост и са пряко свързани с учебната ѝ дейност.

С научния си труд *Movable Thresholds* Роуланд се откроява като най-изявения изследовател на викторианската поезия в България. Безспорно тя ще продължи и занапред активната си творческа дейност. Пред нея очевидно се разкрива широко поле за изследователска работа и няма съмнение, че тя задълбочено ще го разработи.

Весела Кацарова